

**Львівський національний університет
імені Івана Франка
історичний факультет**

**ПРОГРАМА РОЗВИТКУ
КАФЕДРИ ІСТОРІЇ СЕРЕДНІХ ВІКІВ І ВІЗАНТИНІСТИКИ
на 2026–2031 рр.**

претендента на посаду завідувача кафедри
д. іст. н., професора Кашука Олександра Ярославовича

Кафедра історії середніх віків та візантиністики – одна з найстаріших кафедр Львівського університету, яка веде свою історію від 1784 року. Попри численні зміни назви, провідним напрямом наукових досліджень та навчальної діяльності кафедри впродовж століть залишалися медієвістичні студії, історія Середньовіччя та Візантії.

У різні історичні періоди кафедра мала такі назви:

1784–1919 рр. – кафедра загальної історії;

1919–1940 рр. – кафедра історії середніх віків і допоміжних історичних дисциплін;

1940–1941 рр. – кафедра стародавньої історії і історії середніх віків;

1945–1949 рр. – кафедра історії середніх віків;

1949–1994 рр. – кафедра історії стародавнього світу і середніх віків;

1994–2004 рр. – кафедра археології, античності та середньовіччя;

з 2004 р. – кафедра історії середніх віків і візантиністики.

Кадрове забезпечення науково-педагогічної та науково-дослідницької роботи

Упродовж 2025/2026 навчального року на кафедрі працювало 6 осіб: один професор, три доценти та два асистенти. Колектив кафедри складають висококваліфіковані дослідники історії Середньовіччя та Візантії, які активно поєднують наукову діяльність із викладацькою роботою.

Викладачами кафедри є:

1. Проф. Олександр Кащук
2. Доц. Юрій Овсінський
3. Доц. Олег Файда
4. Доц. Сергій Козловський
5. Асист. Павло Юрейко
6. Асист. Володимир Лагодич

До складу навчально-допоміжного персоналу кафедри входить лаборант Олена Гайдукевич, яка має вищу освіту та забезпечує організаційну й технічну підтримку освітнього процесу та наукової діяльності кафедри.

Кадровий потенціал кафедри створює належні умови для успішної реалізації наукових і навчальних завдань упродовж 2026–2031 рр. Пріоритетним напрямом діяльності залишається активна участь у розвитку та вдосконаленні чинних освітніх програм, зокрема:

освітньо-професійної програми підготовки бакалавра «Історія та археологія»;

освітньо-професійної програми «Середня освіта (Історія та громадянська освіта)»;

освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії.

оновленні змісту дисциплін, що вже викладаються. Освітній процес і надалі розвиватиметься з урахуванням актуальних тенденцій у сфері вищої освіти, завдань освітніх програм та вимог, пов'язаних із їхньою акредитацією і подальшим розвитком.

Важливою передумовою ефективного виконання поставлених перед кафедрою завдань залишається розвиток кадрового потенціалу, зміцнення науково-педагогічного складу та підтримка молодих науковців, залучених до дослідницької діяльності. На сьогодні викладачі кафедри здійснюють наукове керівництво шістьма аспірантами, сприяючи формуванню нового покоління дослідників у сфері історії Середньовіччя та візантиністики.

Основні завдання кафедри на найближчі роки

Серед пріоритетних напрямів розвитку кафедри історії середніх віків та візантиністики на найближчу перспективу визначено комплекс завдань, спрямованих на вдосконалення освітнього процесу, розвиток наукового потенціалу кафедри, модернізацію навчально-методичної роботи та посилення інтеграції кафедри у сучасний український і міжнародний академічний простір.

До основних завдань кафедри належать:

формування та зміцнення кадрового потенціалу кафедри через підтримку професійного розвитку науково-педагогічних працівників, створення умов для їхнього наукового зростання та вдосконалення кадрового забезпечення освітнього процесу;

підвищення кваліфікації викладачів шляхом участі у стажуваннях, міжнародних програмах академічної мобільності, професійних тренінгах, університетських курсах та інших формах науково-педагогічного розвитку;

удосконалення навчально-методичної роботи, що передбачає підготовку та видання практикуму з історії середніх віків, словника середньовічної термінології, а також оновлення й розширення методичного забезпечення навчальних дисциплін;

розвиток електронного та цифрового освітнього середовища через створення, атестацію та вдосконалення електронних навчальних курсів, активніше використання цифрових платформ, баз історичних джерел та сучасних технологій у викладанні історичних дисциплін;

оновлення та вдосконалення освітніх компонентів відповідно до сучасних стандартів вищої освіти, актуальних наукових тенденцій та професійних потреб студентів;

вивчення практичної актуальності навчальних дисциплін, їхнього прикладного значення та можливостей використання здобутих знань і навичок у сфері освіти, науки, культури, а також у ширшому суспільному контексті;

розвиток науково-дослідницької діяльності кафедри, що включає підготовку індивідуальних та колективних монографій, публікацію розділів у наукових виданнях і розширення міждисциплінарних досліджень у сфері

медієвістики та візантиністики;

активізація публікаційної діяльності викладачів кафедри у фахових українських і міжнародних виданнях, зокрема журналах, що індексуються у базах даних *Scopus*, *Web of Science* та інших міжнародних наукометричних ресурсах;

розвиток студентської науки та підтримка молодих дослідників шляхом залучення студентів і аспірантів до наукових проєктів, конференцій, конкурсів наукових робіт, діяльності наукових гуртків та академічних ініціатив;

формування англomовного освітнього та наукового середовища, що передбачає поступове запровадження окремих англomовних курсів у межах медієвістичних і візантиністичних студій, а також стимулювання міжнародної академічної комунікації;

розвиток міжнародної академічної співпраці через налагодження партнерських зв'язків із європейськими центрами медієвістики та візантиністики, участь у міжнародних наукових проєктах, грантових програмах та ініціативах академічної мобільності.

I. Навчально-методична робота

Викладачі кафедри забезпечують викладання нормативних навчальних дисциплін для студентів історичного факультету, зокрема курсу *Історія середніх віків* (доц. Ю.В. Овсінський), *Історія та культура Візантії* (доц. О.В. Файда), а також дисципліни *Історія реконструкцій у школі: завдання, методи, особливості організації* (доц. С.О. Козловський).

Водночас кафедра активно долучається до реалізації вибіркового освітніх компонентів, пропонуючи студентам широкий спектр авторських курсів історичного, культурологічного та міждисциплінарного спрямування.

Вибіркові дисципліни історичного факультету:

Великі творці західноєвропейського світу (домодерна епоха) – проф. О.Я. Кашук

Світ розваг середньовічної людини – доц. Ю.В. Овсінський

Цивілізації середньовічного Сходу – доц. С.О. Козловський

Видатні постаті середньовіччя – доц. Ю.В. Овсінський

Не “темні” середні віки – доц. О.В. Файда

Історія зброї (зброєзнавство) – доц. С.О. Козловський

Історія кримськотатарського народу – доц. С.О. Козловський

Військово-теоретична думка та логістика (до 1815 р.) – проф. О.Я. Кашук

Кашук

Війни Візантійської імперії: теорія і практика – доц. О.В. Файда

Історія війн, військової дипломатії та військового мистецтва – проф. О.Я. Кашук

О.Я. Кашук

Історія як рецепція: медієвалізм і візантизм – доц. О.В. Файда

Людина на війні – проф. О.Я. Кашук.

Викладачі кафедри також забезпечують викладання загальноуніверситетських дисциплін вільного вибору, спрямованих на розширення гуманітарного світогляду студентів, поглиблення міжкультурних знань та популяризацію історико-культурної спадщини різних цивілізацій і епох:

Китайська і японська цивілізації: традиції і сучасність – доц. С.О. Козловський

Пиво та пивоваріння в європейській культурі (домодерна доба) – проф. О.Я. Кащук.

Сучасний розвиток вищої освіти, цифровізація освітнього середовища та зростання конкуренції між закладами вищої освіти в Україні й за кордоном вимагають від кафедри постійного оновлення підходів до організації навчального процесу. У цих умовах особливого значення набувають модернізація освітніх програм, впровадження новітніх технологій навчання, розвиток цифрових компетентностей викладачів та вдосконалення навчально-методичного забезпечення.

З огляду на це кафедра історії середніх віків та візантиністики визначає одним із ключових напрямів своєї діяльності подальше вдосконалення навчального процесу відповідно до сучасних освітніх стандартів, наукових тенденцій і потреб студентської аудиторії. Важливим завданням кафедри стане також вивчення практичної актуальності окремих навчальних дисциплін, їхнього прикладного значення та можливостей використання здобутих знань і навичок у професійній діяльності, культурно-освітній сфері та суспільному житті.

У зв'язку з цим кафедра передбачає:

підвищення цифрової компетентності викладачів шляхом участі у спеціалізованих курсах, тренінгах та програмах професійного розвитку, що реалізуються в університеті та інших освітньо-наукових установах;

удосконалення нормативних і вибіркового навчальних дисциплін із урахуванням сучасних стандартів вищої освіти, наукового потенціалу кафедри та актуальних зацікавлень студентів;

оновлення навчальних курсів через впровадження інтерактивних та цифрових методик викладання;

підтримку викладачів у створенні, атестації та розвитку електронних навчальних курсів;

підготовку, перевидання та оновлення навчально-методичних матеріалів, практикумів і навчальних посібників для забезпечення якісного освітнього процесу;

залучення до викладання гостьових лекторів та фахівців з українських і закордонних науково-освітніх інституцій;

розвиток академічної мобільності та професійного стажування викладачів у провідних університетах і наукових центрах України та Європи; постійне вивчення сучасного досвіду викладання гуманітарних

дисциплін та його адаптацію до освітньої діяльності кафедри.

II. Науково-дослідна діяльність кафедри

Упродовж 2021–2026 рр. кафедра історії середніх віків та візантиністики спільно з кафедрою давньої історії України та спеціальних галузей історичної науки працювала над двома науково-дослідними темами в межах робочого часу викладачів:

«Середньовічна і ранньомодерна доба: етнокультурний, політичний і антропологічний виміри» (№ держреєстрації 0121U110209; термін виконання: 01.01.2021–31.12.2023; науковий керівник — доц. Андрій Євгенович Заяць);

«Цивілізації середньовічної і ранньомодерної епох: державність, суспільство, культура» (№ держреєстрації 0124U002169; термін виконання: 01.01.2024–31.12.2026; науковий керівник — проф. Андрій Євгенович Заяць).

У межах реалізації цих наукових тем викладачі кафедри здійснювали активну дослідницьку та публікаційну діяльність. Результатом роботи стали монографії, розділи у колективних монографіях, статті у фахових українських та закордонних виданнях, а також публікації у журналах, що індексуються у міжнародних наукометричних базах *Scopus*, *Web of Science*, *Index Copernicus* та інших.

Тематика наукових досліджень кафедри охоплює широкий спектр проблем медієвістики та візантиністики, зокрема історію середньовічної Європи, Візантійської імперії, Кримського ханства, Аварського каганату, середньовічного Китаю, військово-політичну історію Центрально-Східної Європи, патристику та історію середньовічної культури.

Важливим напрямом діяльності кафедри залишається підготовка молодих науковців. Упродовж останніх років викладачі кафедри здійснювали наукове керівництво аспірантами та здобувачами спеціальності 032 «Історія та археологія», забезпечуючи підготовку дисертаційних досліджень з історії середньовічної Європи, Візантії, Скандинавії, Криму та Центрально-Східної Європи. У цей період було підготовлено та успішно захищено дисертації Р. Івашка, Н. Різуна, Р. Аблятіфова та Н. Райтаровської.

Кафедра також активно долучалася до організації та проведення міжнародних і всеукраїнських наукових конференцій, круглих столів і науково-методичних заходів. Зокрема, вагоме місце у науковому житті кафедри посідають «Історичні читання пам'яті професора Леонтія Войтовича», конференції молодих учених «Осінь Середньовіччя», «*Primavera storica*», а також діяльність студентських наукових ініціатив – Львівського історичного клубу, медієвістичного гуртка, кінолекторіїв, відкритих лекцій та презентацій історико-реконструкторських проєктів.

Важливим напрямом науково-організаційної діяльності є також співпраця з іншими кафедрами історичного факультету та студентськими науковими об'єднаннями. Зокрема, кафедра новітньої історії України імені Михайла Грушевського спільно з кафедрою історії середніх віків та візантиністики і Науковим товариством студентів історичного факультету «Львівський

історичний клуб» організували наукову конференцію студентів, аспірантів та молодих дослідників «Здобутий в огні бастіон: історія Української Державности крізь століття» (27-28 червня 2025 р.).

Окрему увагу кафедра приділяє професійному розвитку викладачів. Підвищення кваліфікації здійснювалося через участь у програмах ЛНУ імені Івана Франка, міжнародних стажуваннях у польських університетах, мовній сертифікації, вебінарах та освітніх курсах, присвячених сучасним проблемам викладання й наукової комунікації. Це сприяло оновленню методичних підходів, активізації міжнародної академічної співпраці та впровадженню сучасних цифрових інструментів у викладання історичних дисциплін.

Перспективи розвитку наукової діяльності кафедри

У сфері наукової діяльності кафедра історії середніх віків та візантиністики зосереджуватиме увагу на подальшому зміцненні свого дослідницького потенціалу, розвитку академічної комунікації, підтримці молодих науковців та розширенні присутності кафедри у міжнародному науковому середовищі.

Серед ключових напрямів розвитку наукової діяльності кафедри визначено:

активізацію роботи викладачів над підготовкою та завершенням докторських дисертаційних досліджень, а також створення умов для подальшого професійного й наукового зростання працівників кафедри;

подальший розвиток кафедрального науково-методичного семінару із ширшим залученням аспірантів, студентів та молодих дослідників до обговорення актуальних проблем медієвістики, візантиністики, джерелознавства та історіографії;

розширення академічної співпраці через запрошення до участі у кафедральних наукових заходах дослідників з інших університетів та наукових установ України й зарубіжжя;

збільшення кількості наукових публікацій викладачів кафедри у міжнародних індексованих виданнях та фахових історичних журналах;

популяризацію наукової діяльності кафедри через регулярне оновлення сторінки кафедри, розміщення наукових публікацій викладачів, інформації про конференції, дослідницькі проекти та академічні ініціативи;

активізацію підготовки наукових кадрів через систему аспірантури та докторантури, а також подальший розвиток наукового керівництва молодими дослідниками;

посилення співпраці викладачів зі студентами кафедральної спеціалізації, підтримку участі студентів у конференціях, конкурсах наукових робіт, наукових семінарах та дослідницьких проектах

III. Громадсько-виховна та популяризаційна діяльність кафедри

Громадсько-виховна та популяризаційна робота є важливою складовою діяльності кафедри історії середніх віків та візантиністики. Викладачі кафедри

приділяють значну увагу формуванню академічного середовища, заснованого на взаємній повазі, відкритому діалозі та підтримці студентської молоді. Важливим напрямом залишається підтримка студентських наукових та культурно-освітніх ініціатив, діяльності історичних гуртків, відкритих лекцій, тематичних зустрічей та науково-популярних заходів.

У перспективі кафедра вбачає важливими такі напрями громадсько-виховної та популяризаційної діяльності:

активізацію роботи порадників академічних груп та посилення комунікації зі студентами;

підтримку сприятливої академічної атмосфери та розвиток студентського середовища на засадах взаємоповаги й академічної доброчесності;

популяризацію історичних знань через проведення публічних лекцій, відкритих семінарів, екскурсій, науково-популярних заходів та участь у медіапросторі;

активнішу участь викладачів кафедри у профорієнтаційній роботі історичного факультету.

V. Матеріально-технічне забезпечення та умови праці

Кафедра історії середніх віків та візантиністики загалом забезпечена необхідною матеріально-технічною базою для здійснення навчальної, наукової та організаційної діяльності. На кафедрі створено належні умови для роботи викладачів і навчально-допоміжного персоналу, що сприяє ефективній реалізації освітнього процесу та наукових досліджень.

У подальшій діяльності кафедра планує підтримувати належні санітарні та організаційні умови праці, а також поступово оновлювати технічне забезпечення відповідно до сучасних потреб освітнього процесу.

доктор історичних наук, професор

Олександр Кашук

05 травня 2026 р.

Декан
Історичного факультету
доктор історичних наук, професор

Руслан Сіромський

**ПРОГРАМНІ ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ КАФЕДРИ
ІСТОРИЇ СЕРЕДНІХ ВІКІВ ТА ВІЗАНТИНИСТИКИ
НА 2026 - 2031 РОКИ**

	Ціль	Результати/показники досягнення цілі	Залучені співробітники	Дата виконання
1	Підвищення кваліфікації кадрового складу кафедри	1.1. Присвоєння науковопедагогічним працівникам кафедри вченого звання доцента	Козловський С.О.	2026
		1.2. Організація стажувань викладачів кафедри (у тому числі міжнародних)	проф. Кащук О.Я. асист. Юрейко П.С. доц. Овсінський Ю.В. асист. Лагодич В.Ю. доц. Файда О.В. доц. Козловський С.О.	2027 2027 2028 2028 2029 2030
2	Удосконалення навчально-методичної роботи	2.1. Публікація навчального практикуму з історії середніх віків 2.2. Публікація словника середньовічної термінології	Овсінський Ю.В., Козловський С.О., Кащук О.Я., Файда О.В., Лагодич Ю.В., Юрейко П.С. та аспіранти кафедри	2027 2029
3	Запровадження інноваційних технологій проведення лекційних і семінарських занять	Розроблення електронних навчальних курсів	Викладачі кафедри	2028

4	Цифровізація медієвістичних студій	Розвивати цифрові інструменти у викладанні та дослідженні історії середніх віків: створення електронних курсів, використання цифрових баз джерел, GIS-аналізу, цифрових гуманітарних методів та онлайн-платформ для навчання, а також використання цифрових платформ для поширення знань про середньовічну історію.	Викладачі кафедри	2026–2031
5	Інтеграція наукових досліджень у навчальний процес	Системно впроваджувати результати сучасних медієвістичних і візантиністичних досліджень у навчальні курси, забезпечуючи тісний зв'язок між наукою і викладанням, зокрема через авторські курси, спецсемінари та залучення студентів до наукових проєктів	Викладачі кафедри	2026–2031
6	Розвиток англомовного освітнього та наукового середовища	Розширювати викладання англійською мовою в межах медієвістичних і візантиністичних студій, стимулювати публікації у міжнародних виданнях та інтеграцію кафедри у глобальний академічний простір.	проф. Кащук О.Я.	2028
7	Робота над дисертаціями	Захист дисертацій Phd	Лагодич В.Ю. Мельникович Р.І. Булавін Д. Мричко Д.	2026 2028 2029

8	Підготовка та публікація наукових монографій	8.1. Історія війн та військового мистецтва, 2-ге видання, виправлене і доповнене	проф. Войтович Л.В., доц. Овсінський Ю.В.	2027
		8.2. Військо та військове мистецтво Кримського ханства (XV - серед. XVII ст.)	доц. Козловський С.О.	2029
		8.3. Росія: імперія ілюзій і візантійських тіней. Візантійська політична ідеологія та її трансформація в Московській державі XV–XVI ст.	проф. Кащук О.Я.	2030
		8.4. Візантинізм і візантиністика на землях Унії (перша половина XX ст.)	доц. Файда О.В..	2031

9	Статті у виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз даних Scopus / Web of Science	Не менше 2 позицій, опублікованих кожним викладачем упродовж перебування на посаді.	Викладачі кафедри	2026–2031
10	Підвищення ефективності функціонування наукового семінару кафедри	Запрошення на виступи медієвістів і візантиністів з України і з-за кордону	Викладачі кафедри	2026–2031
11	Розвиток студентської та молодіжної науки	Розширювати участь студентів і аспірантів у наукових дослідженнях кафедри, підтримувати їхні публікації, конференції та наукові ініціативи, формуючи нове покоління медієвістів і візантиністів.	Викладачі кафедри	2026–2031
12	Розвиток міжнародної академічної співпраці у сфері медієвістики	Поглиблювати партнерство з європейськими центрами медієвістики та візантиністики (передусім у Центрально-Східній Європі), розвивати спільні дослідницькі проекти, програми мобільності та	проф. Кащук О.Я.	2026–2031

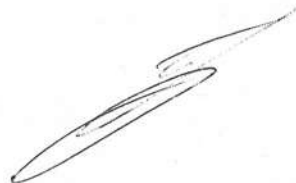
		участь у міжнародних грантах.		
13	Формування експертного середовища з історії середньовіччя та Візантії	Позиціонувати кафедру як центр експертизи з історії середніх віків і Візантії в Україні через публічні лекції, експертні коментарі, участь у суспільних дискусіях (зокрема щодо історичних наративів, ідентичности, спадщини).	Викладачі кафедри	2026–2031

В.о. завідувача кафедри історії середніх віків і візантиністики
доктор історичних наук, професор

О. Я. Кашук

Декан
Історичного факультету
доктор історичних наук, професор

Р. Б. Сіромський